

Od redaktora

Dziedzictwo myśli i działalności Aby'ego Warburga stawia nas wobec wyjątkowego splotu problemów, których aktualność jest intrygująca. Z jednej strony bowiem w jego dziele dochodzi do dość radykalnej reinterpretacji zadań stojących przed tradycyjną historią sztuki, a z drugiej strony dostrzegamy w tym podejściu tropy jakże bliskie współczesnym trybom myślenia o kulturze wizualnej. Hans Belting w swej *Antropologii obrazu* twierdził na przykład, że „najbardziej palące pytania o obraz sformułowane są dzisiaj raczej w kontekście massmediów, a nie sztuki”¹. Ten sposób podejścia otwiera przed nami liczne perspektywy interpretacyjne odsyłające nas do dziedzictwa myśli Waltera Benjamina i dalej poprzez tropy klasycznej myśli antropologicznej, do dyskusji toczonych w kręgach kulturoznawców, estetyków i medioznawców. „Zwrot obrazowy”² – kluczowy termin W.J.T. Mitchella – oznacza, zgodnie z sugestią autora, otwarcie pola swoistej gry, jaką prowokuje na nowo odkrywana sfera obrazu, gry, która toczy się między wizualnością właśnie, a zmysłami, instytucjami, dyskursem, ciałem i figuratywnością. Zatrzymanie się przy wymienionych terminach oznacza wejście, ni mniej ni więcej, w centrum współczesnych dyskusji nad uwarunkowaniami dominujących procesów kulturowych. Ponadto, jeśli nie pozostaniemy obojętni wobec zdania Mitchella, który pisał, że „nowoczesność pociąga za sobą hegemonię widzenia i mediów wizualnych”³, to okaże się, że krąg pytań drastycznie się rozszerza o kwestie, które Anne Friedberg utożsamiała z porządkiem „nowoczesnej wizualności”⁴.

Powrót do Warburga może okazać się w tym kontekście niezmiernie inspirujący. Z satysfakcją należy odnotować zatem coraz liczniejsze publikacje polskie poświęcone temu autorowi, przede wszystkim zaś z uznaniem przyjąć publikację (w wydawnictwie *Słowo/obraz terytoria*) jego tekstów⁵.

¹ H. Belting, *Antropologia obrazu. Szkice do nauki o obrazie*, tłum. M. Bryl, Kraków 2007, s. 5.

² W.J.T. Mitchell, *The Pictorial Turn*, [w:] idem, *Picture Theory. Essays on Verbal and Visual Representation*, Chicago 1994.

³ Idem, *Pokazując widzenie: krytyka kultury wizualnej*, tłum. M. Bryl, „Artium Quaestiones”, nr XVII (2006), s. 280.

⁴ Zob. A. Friedberg, *The Virtual Window. From Alberti to Microsoft*, Cambridge 2006, s. 244.

⁵ A. Warburg, *Narodziny Wenus i inne szkice renesansowe*, tłum. R. Kasperowicz, Gdańsk 2010.